

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9
The Development of Learning Resource on Network in Supporting an
Integrated Learning Management by Using Local-related Content of Teachers
under the Secondary Educational Service Area Office 9

นภาพรณีย์ ยอดสิน^{1*} วรณีย์ สุจิตร์จุล² และ นลินทิพย์ คชพงษ์³

¹ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² วิจัยและวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*jeabplaynet@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีองค์ประกอบ คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ 2) ระบบการจัดการตนเอง คือ ศักยภาพและทุนทางสังคมที่ประกอบกันเป็นระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น 3) นวัตกรรมของโพรงมะเดื่อ คือ แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ และ 4) ข้อมูลสำหรับติดต่อคณะทำงานแหล่งเรียนรู้

2. ครูผู้สอนของโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคมมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to: 1) develop learning resource in network for supporting an integrated learning management by using local-related content for teachers under the Secondary Educational Service Area Office 9; 2) study the satisfaction of teacher on learning resource on network in supporting an integrated learning management by using local-related content for teachers under the Secondary Educational Service Area Office 9. The samples of this research were 16 teachers who work in Prongmadua Wittayakom School. The research instruments were the learning resource on network and a set of questionnaire. The statistics used in analyzing the data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this research revealed as follows: 1) The Elements of learning resource on network for supporting on integrated learning management by using local-Related content, considered in each factors, (1) The basic information of Prongmadua municipal district (2) Self-management system (3) Innovation of Prongmadua municipal district (4) Contact List of learning resource. 2) Teachers' opinions the learning resource on network for supporting on integrated learning management at high level in overall.

Keywords: learning resource on network, integrated learning management, local-related content

1. บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและสถานศึกษาเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2542) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังเน้นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในด้านบทบาทของสถานศึกษาและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้รวมทั้งการประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาด้วย ดังนั้น ผู้สอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจึงจะทำให้การจัดการศึกษาสามารถดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเกิดจากการนำแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาผสมผสานกันในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนและชุมชน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ การเรียนการสอนแบบบูรณาการยังจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าแบบเดิม นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติโดยอาจนำความรู้ ปัญหา และประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสัมพันธ์กัน หรือนำเรื่องราวในท้องถิ่นมาเป็นสาระในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นสิ่งที่ตอบสนองธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 25 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่ดำเนินงานให้สนองนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2542) เพราะแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ที่สามารถขยายประสบการณ์ของนักเรียน และเชื่อมโยงไปสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ โดยครูสามารถนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนและครูมีความรู้เกี่ยวกับชุมชน และนำความรู้จากโรงเรียนมาใช้กับชุมชนในชีวิตจริงและนำความรู้จากชุมชนกลับมาศึกษาขั้นเรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งยังทำให้บทเรียนน่าสนใจอีกด้วย เพราะเด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างจริงจัง (ลัดดา ศุขปริดี, 2523)

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้จึงเป็นเหตุการณ์ปกติเพราะผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถค้นหาข้อมูลตามความต้องการของตนเองได้จากแหล่งข้อมูลโดยตรง ไม่ต้องเรียนจากการที่ครูนำความรู้มาถ่ายทอด นักเรียนจะเปลี่ยนบทบาทเพื่อที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ไอซีทีแบบต่าง ๆ การใช้ไอซีทีในการเรียนรู้แบบบูรณาการ จะช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้าง

ขึ้นเนื่องจากไม่จำกัดอยู่เพียงเนื้อหาหรือวิธีการเฉพาะด้าน แต่จะมีการรวมวิธีการอื่น ๆ เข้าไว้เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจและสนุกมากกว่าเดิม (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม เขต 9 โดยเฉพาะในพื้นที่ของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่เป็นตำบลศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบของโครงการนครปฐม นครแห่งความสุขทุกชุมชนท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นท้องถิ่นที่มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและสามารถนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างชัดเจนแต่ยังขาดการสังเคราะห์และรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการนำไปใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม เขต 9 สำหรับโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม เขต 9
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย

แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ระบบเครือข่ายเวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web) เป็นสื่อในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่นับวันจะมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษามากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือที่เรียกว่าไอซีที (Doherty, 1998)

กิดานันท์ มลิทอง (2548) กล่าวว่า การใช้ไอซีทีทำให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สถานศึกษาจึงไม่จำกัดสถานที่แค่เพียงในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้นแต่สามารถใช้ทุกแห่งเพื่อเป็นสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตทั้งจากแหล่งเรียนรู้ในลักษณะกายภาพและแหล่งเรียนรู้เสมือนบนอินเทอร์เน็ต แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแตกต่างจากการสื่อสารทางไกลอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ ใสดทัศน์ทางไกล ตรงที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่สามารถจะนำเอาแบบจำลองของการเรียนการสอนมาใช้ได้อย่างง่าย ๆ ทั้งนี้ ผู้สอน ผู้เรียนต้องประดิษฐ์เทคนิคใหม่ ๆ สำหรับการใช้อุปกรณ์โดยเฉพาะ เป็นเทคนิคที่มีอิสระในเรื่องของเวลา สถานที่ และระยะทางในการเรียนการสอน ลดข้อจำกัดซึ่งมีอยู่ในภาษา กริยา และการใช้น้ำเสียงตลอดจนการไม่ได้เข้าเรียน อันเนื่องมาจากตารางเวลาที่ไม่สะดวกตรงกัน

รุจโรจน์ แก้วอุไร (2543) กล่าวถึง ประโยชน์ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในทางการศึกษา มีดังนี้

- 1) เครือข่ายมีบทบาทในการให้ความสนับสนุนการทำกิจกรรมชั้นเรียน หากไม่มีเครือข่ายครูก็คงใช้วิธีสอนแบบเดิมที่ทำกันมานานแล้ว การมีเครือข่ายทำให้ครูสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปกติไม่อาจทำได้ เช่น การพานักเรียนเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ ในการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ด้วยการใช้เวลาไม่นานนัก จากข้อมูลบนเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนจะได้ทราบว่านักเรียนในที่อื่น ๆ ที่ทำกิจกรรมแบบเดียวกันได้รับผลเป็นอย่างไร แต่ละแหล่งจะเปรียบเทียบกันและอาจทำให้เห็นข้อผิดพลาดหรือข้อแตกต่างทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ขยายวงกว้างขึ้น การติดต่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแบบมีปฏิสัมพันธ์ทันที เครือข่ายจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้สูงกว่าบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งสำหรับครูผู้สอนและนักเรียนเอง

- 2) เครือข่ายเป็นแหล่งต้นกำเนิดของแนวความคิดทางการศึกษาต่าง ๆ เครือข่ายเป็นแหล่งของแนวคิดที่แนะนำโดยนักเรียน ครูหรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ในที่ต่าง ๆ แนวคิดในการจัดทำโครงการและถูกประกาศไว้บนกระดานข่าว

อิเล็กทรอนิกส์ และผู้ใช้ที่มีความสนใจในโครงการสามารถหยิบโครงการไปใช้ได้อย่างสะดวก เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ต่างกับโครงการที่อยู่ในรูปของแผ่นกระดาษในหนังสือตรงที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับแนวคิดได้สะดวกทันที

3) เครือข่ายเป็นแหล่งสนับสนุนและการจัดเตรียมทรัพยากร ศักยภาพของเครือข่ายที่สำคัญ คือการกระจายหรือแจกจ่ายเครื่องมือต่าง ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วมาก บนเครือข่ายมีเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีการแบ่งปันกันใช้งานไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แผนการสอน หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอน และการเรียน ประสบการณ์การทำโครงการทางการศึกษาต่าง ๆ และการร่วมมือกันพัฒนาความรู้หรือเครื่องมือ

4) เครือข่ายเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายและมีขอบเขตกว้างขวาง เครือข่ายทำให้การเข้าถึงข้อมูลในที่ต่าง ๆ เป็นไปได้ การศึกษาและการค้นคว้าวิจัยมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่มากและทันสมัย ข้อมูลมีความหลากหลายและครอบคลุมหลายสาขา โดยไม่มีข้อจำกัดตามที่อยู่ของผู้ใช้

5) ในเครือข่ายที่มีผู้ร่วมกิจกรรมหลากหลายประเภท ผู้ใช้เครือข่ายมีจำนวนมหาศาลในหลายประเทศ หลายอาชีพ นานาความสนใจ จากระดับการศึกษาและอายุต่าง ๆ กัน การอภิปรายในเครือข่ายจึงมีมุมมองที่กว้าง เพราะได้ข้อมูลจากคนหลายประเภท การวิจัยและการทดลองสิ่งต่าง ๆ บนเครือข่ายจะมีประชากรที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้จึงมีความน่าสนใจและตรงกลุ่มเป้าหมาย

6) เครือข่ายช่วยพัฒนาความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ให้กับผู้เรียน จากการวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษาที่ได้ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนทั้งในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และสิงคโปร์ พบว่า นักเรียนที่มีโอกาสได้ใช้เครือข่ายเพื่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างโฮมเพจของตนเอง นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์

7) เครือข่ายช่วยพัฒนาทักษะการใช้เครือข่ายภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าข้อมูล ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือแม้กระทั่งพูดคุยบนเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงกันไปทั่วโลกทำให้ต้องใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร มีโอกาสได้ฝึกทักษะการอ่าน การเขียน และการพูดภาษาอังกฤษ จึงทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ

จากประโยชน์ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนโดยผู้เรียนมีโอกาสร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน และคณาจารย์ได้อย่างไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ขณะที่การเรียนการสอนแบบปกติในชั้นเรียนไม่สามารถทำได้

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษาหรือครูผู้สอนสามารถนำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปวางแผนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามโครงสร้างของหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด โดยครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ ดังต่อไปนี้ (อรรถศักดิ์ อรรถเลิศฤทธิ, 2550)

1) จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ครูผู้สอนอาจจัดทำรายวิชาเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานหรือรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติมของสถานศึกษานั้น ๆ ก็ได้ ในการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมครูผู้สอนอาจปรับปรุงหรือพัฒนารายวิชาที่มีอยู่เดิม หรือจัดเป็นรายวิชาใหม่เพื่อทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นนั้น ๆ

2) ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหรือบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นนั้น ๆ ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือพาผู้เรียนออกไปเรียนรู้สภาพจริงในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนตามความสนใจ ความสามารถ และความต้องการ โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพฤติกรรม สติปัญญา ทักษะ และจิตใจ และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (กาญจนา คุณารักษ์, 2540; สุมานีน รุ่งเรืองธรรม, 2553 และ ผกา สัตยธรรม, 2524)

ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงวิชาหรือศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น ดังนี้

1. บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ปัจจุบันเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้มีมากหากไม่ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัยจะทำให้ไม่สามารถเรียนได้ทันตามเวลาที่กำหนดได้ จึงต้องมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ มาใช้ เช่น การสอนโดยวิธีการบอกเล่า การท่องจำจะทำให้ได้ปริมาณความรู้หรือเนื้อหาสาระไม่เพียงพอกับสิ่งที่ต้องเรียนรู้ จึงต้องเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสม

2. บูรณาการระหว่างพัฒนาความรู้และจิตใจ การเรียนรู้ที่ดีนั้นผู้เรียนต้องมีความอยากรู้อยากเรียนด้วย ดังนั้นการให้ความสำคัญแก่เจตคติ ค่านิยม ความสนใจและสุนทรียภาพของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ก่อให้เกิดความซาบซึ้งก่อนลงมือศึกษาซึ่งเป็นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3. บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ การเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติได้นั้นถือเป็นการดีมาก ดังนั้นควรให้ความสำคัญระหว่างองค์ความรู้ที่ศึกษากับการนำไปปฏิบัติจริงโดยนำความรู้ไปแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง

4. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียนและชีวิตประจำวัน การตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตเมื่อผ่านการเรียนรู้แล้วต้องมีความหมายและคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. บูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547:169) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

1. การมุ่งเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากของจริง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวผู้เรียน การฝึกปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ อภิปราย แก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน คิดสร้างสรรค์สอดแทรกกระบวนการวิจัยขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนเกิดความรักและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2. การจัดกิจกรรมใช้กระบวนการอย่างหลากหลาย การสร้างผลงาน การเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ตลอดจนบูรณาการวิชาอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาทุกโอกาส และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

3. ขณะทำกิจกรรมจะสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมทุก ๆ ระยะเวลา เพื่อให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่จะส่งผลไปสู่การเป็นคนดีของสังคมต่อไป

4. การประเมินผล ใช้วิธีประเมินผลที่หลากหลายทั้งการประเมินโดยการทดสอบ การประเมินผลตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนชนิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่ม เป็นระบบ เพื่อนช่วยเพื่อน ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ เป็นคนมีเหตุผล และมีวิจรรณญาณในการคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน อันจะเป็นหนทางที่นำไปสู่การเรียน เป็นผู้ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้” และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนดำรงชีวิตในสังคมได้

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมเขต 9

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 16 คน จากครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระละ 2 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

4.3.1 ตัวแปรต้น คือ แหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ประเด็นสนทนากลุ่มและแบบประเมินคุณภาพแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 3 คน ผลการประเมินแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายฯ มีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยจึงนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขให้แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายมีความสมบูรณ์ก่อนนำไปให้ครูผู้สอนนำไปใช้ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายฯ ซึ่งมี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้านข้อมูล ด้านการออกแบบแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย และด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิจัยพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่า องค์ประกอบของแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่าย มีดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ
- 2) ระบบการจัดการตนเอง คือ ศักยภาพและทุนทางสังคมที่ประกอบกันเป็นระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น
- 3) นวัตกรรมของโพรงมะเดื่อ คือ แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ
- 4) ข้อมูลสำหรับติดต่อคณะทำงานแหล่งเรียนรู้ฯ

5.1.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านข้อมูลมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.60) รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.67) และด้านการออกแบบแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.59) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการ และความสนใจของทุกคนในชุมชน ตลอดจนสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้สนใจนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายให้มีความเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดความล้าสมัยของข้อมูลในท้องถิ่น สามารถก้าวทันความเจริญด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และมีความยั่งยืนต่อไป

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในบริบทโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้แก่โรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันไป สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้สามารถปรับใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างประสบความสำเร็จและทันสมัย

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- อัครศักดิ์ อารังเลิศฤทธิ์. (2550). **สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา**. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2557 จาก http://www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?ID=65582
- ผกา สัตยธรรม.(2524). **เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- ลัดดา สุขปรีดี. (2523). **เทคโนโลยีการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2543). **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎีกา. (2542).**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **รายงานความก้าวหน้าการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.เอกสารประกอบการประชุม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.curriculum51.net/upload/20091009100732.doc>
- สุมานัน รุ่งเรืองธรรม.(2553). **อ้างอิงใน ขวัญฤดี เกิดทรัพย์. (2553). การบูรณาการหลักสูตร**. ค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556 จาก<http://gotoknow.org/blog/kerdtrup>
- Doherty, A. (1998). The Internet: Destined to Become a Passive Surfing Technology. **Educational Technology**. 38(5), 61-63.